

PAŃSTWOWA RADA OCHRONY PRZYRODY

THE STATE COUNCIL FOR NATURE CONSERVATION

Member of IUCN

National CITES Scientific Authority

Ministerstwo Środowiska, ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa
tel.: (+48) 22-57-92-017, fax: (+ 48) 22 57 92 730, cites-sa@prop.mos.gov.pl

PROP/2014-014-21-sn

Warszawa, 27 listopada 2014 r.

Sz.P. Maciej H. Grabowski

Minister Środowiska

OPINIA

w sprawie projektu rozporządzenia Ministra Środowiska zmieniającego rozporządzenie w sprawie rocznych planów łowieckich i wieloletnich łowieckich planów hodowlanych (wersja z 6.11.2014)

Państwowa Rada Ochrony Przyrody, po przeanalizowaniu projektu rozporządzenia Ministra Środowiska zmieniającego rozporządzenie w sprawie rocznych planów łowieckich i wieloletnich łowieckich planów hodowlanych, uważa, że kierunek i zakres proponowanych zmian jest uzasadniony, jednak w celu udoskonalenia projektu, zgłaszamy następujące propozycje korekt i uzupełnień:

1. W § 3 w ust. 1 pkt 4, lit. a należy zrezygnować z zapisu wyłączonego ptaki migrujące z konieczności szacowania ich liczebności przed okresem polowań. Należy wprowadzić zapis (np. w postaci odrębnego ustępu) nakazujący opieranie wielkości pozyskania ptaków migrujących na trendach ich populacyjnych szacowanych w wyniku monitoringu prowadzonego na poziomie regionów i ogólnokrajowym.
2. W § 3 dodać ustęp w brzmieniu:
 - „3. W przypadku norki amerykańskiej, jenota, szopa pracza i, jelenia sika:
 - 1) liczba zwierząt z tych gatunków, o których mowa w ust. 1 pkt 4 lit. h, to co najmniej 100% ich stanu występującego w danym obwodzie łowieckim;
 - 2) pozyskanie tych gatunków przewiduje się także w obwodach, w których gatunków tych w poprzednim roku gospodarczym nie stwierdzono, przy czym dolny limit może w tych przypadkach wynosić 0 osobników;
 - 3) nie ustala się maksymalnej liczby zwierząt z tych gatunków zaplanowanych do pozyskania w danym roku gospodarczym, o której mowa w ust. 1 pkt 4 lit. i.”
3. W § 5 w ust. 1 dodany pkt 6 powinien otrzymać brzmienie:
 - „6) usunięcia gatunku z listy gatunków zwierząt łownych, zmiany okresu polowań na gatunek zwierzęcia łownego lub określenia okresu polowań na gatunek zwierzęcia łownego objętego dotychczas całoroczną ochroną;”
4. W § 6 w ust. 1 dodany pkt 5 powinien otrzymać brzmienie:
 - „5) wprowadzenia zmiany na liście gatunków zwierząt łownych, zmiany okresu polowań na gatunek zwierzęcia łownego lub określenia okresu polowań na gatunek zwierzęcia łownego objętego dotychczas całoroczną ochroną;”

UZASADNIENIE

Ad. 1. Obecny zapis § 3 ust. 1 pkt 4 lit. a wyłącza konieczność szacowania liczebności ptaków migrujących w rocznych i wieloletnich planach łowieckich. Określając w planie łowieckim liczbę osobników przeznaczonych do odstrzału nie bierze się pod uwagę ich liczebności ani trendów stanu populacji. W przypadku niektórych gatunków (np. łyska, cyraneczka, głowienka, czernica) dane uzyskane podczas wielu badań prowadzonych na

powierzchniach próbnych w Polsce oraz prowadzonych w ramach monitoringu ptaków realizowanego przez GIOŚ, wskazują na postępujący spadek liczebności ich populacji. Brak właściwego planowania w gospodarowaniu populacjami ptaków łownych powoduje, że nie ma praktycznie żadnej kontroli nad skalą pozyskania większości gatunków ptaków łownych. Wskazane jest więc, by przy zastosowaniu standardowych i ujednoczonych metodyk myśliwi prowadzili monitoring wielkości populacji wszystkich gatunków ptaków łownych, a nie tylko gatunków osiadłych. Ze względu na to, że ptaki migrujące mogą w jednym sezonie odwiedzać wiele obwodów łowieckich, w planowaniu należy uwzględniać także stan całej części populacji migrujących przez Polskę. Monitoring ptaków migrujących jest znacznie trudniejszy w realizacji niż w przypadku ptaków osiadłych, ale przy właściwym jego zaplanowaniu, zastosowaniu odpowiednich dla gatunku metodyk (np. próbkowania) oraz ujednoczeniu metodyk i sposobu zbierania danych w skali kraju, można zebrać cenne informacje, przede wszystkim dotyczące trendów, pozwalające bardziej racjonalnie gospodarować populacjami ptaków łownych.

Ad. 2. Obce gatunki inwazyjne zostały wprowadzone na listę gatunków łownych w celu umożliwienia ich eliminacji w ramach gospodarki łowieckiej. Z przyrodniczego punktu widzenia, właściwa liczebność populacji przy zachowaniu równowagi środowiska przyrodniczego, o której mowa w art. 3 ust. 3 ustawy Prawo łowieckie, to dla tych gatunków stan zerowy. Cel ten nie jest często właściwie rozumiany, a obecne zapisy rozporządzenia zachęcają do utrzymywania populacji tych zwierząt – co jest sprzeczne z zasadami i potrzebami ochrony środowiska – w tym zwłaszcza gatunków rodzimych (łownych i chronionych). Stąd pilną potrzebą jest wprowadzenie zapisów jednoznacznie wskazujących, że należy dążyć do całkowitej eliminacji tych gatunków zwierząt z łowisk, a więc poziom pozyskania może mieć jedynie limit dolny. Powinien być on tak wysoki, jak to tylko możliwe, i nie może być mowy o jego przekroczeniu.

Obecnie pozyskiwanie zwierząt w obwodach łowieckich może być realizowane jedynie zgodnie z zatwierdzonym rocznym planem łowieckim. Nie jest możliwe natychmiastowe, niezaplanowane wcześniej pozyskanie obcych gatunków inwazyjnych. Plany łowieckie zwykle nie przewidują pozyskania gatunków, które w danym obwodzie dotychczas nie występowały. Zatem przy pierwszym spotkaniu z tymi gatunkami w danym obwodzie łowieckim nie mogą one zostać wyeliminowane, ponieważ nie zostało to wcześniej zaplanowane. Tymczasem właśnie takie działanie jest najbardziej pożądane i efektywne. Wprawdzie gatunki te mogą zostać uwzględnione w korekcie do planu lub w planie na następny rok, ale nie oznacza to, że ponowna okazja do ich eliminacji szybko się powtórzy, zwłaszcza wobec faktu, że ich liczebność w danym obwodzie będzie się początkowo utrzymywała na niskim poziomie. Szansa na spotkanie myśliwych z tymi gatunkami będzie oczywiście rosła wraz ze wzrostem liczebności populacji, ale wzrost taki może już w praktyce uniemożliwić całkowitą eliminację gatunku na danym obszarze. Stąd należy zapewnić możliwość pozyskiwania gatunków tych zwierząt we wszystkich obwodach.

Norka amerykańska, jenot i szop pracz są przez myśliwych powszechnie uznawane za niepożądany element łowisk, co znalazło odbicie w dopuszczeniu do ich całorocznego odstrzału oraz odłowu w pułapki. Natomiast jelen sika w dalszym ciągu bywa postrzegany jako pożądany w łowisku, zwłaszcza na obszarach stałego występowania w Polsce – w okolicach Pszczyny i Zalewu Wiślanego. Jednak jak dowiodły przeprowadzone w ostatnich latach badania, gatunek ten krzyżuje się na tych obszarach z jeleniem szlachetnym, co jest zjawiskiem niekorzystnym nie tylko z punktu widzenia ochrony przyrody, ale także gospodarki łowieckiej. Ponadto jelenie sika są nosicielami azjatyckiego pasożytniczego nicienia *Ashworthius sidemi*, który stanowi zagrożenie dla domowych i dzikich gatunków przeżuwaczy, m. in. żubra. Zarażenie tych gatunków mogło być wynikiem ucieczki lub uwolnienia zarażonych pasożytem jeleni sika. Dostrzegając te zagrożenia, Naczelna Rada Łowiecka opracowała w lutym 2014 r. projekt „Zasad gospodarowania populacjami zwierzyny grubej wraz z zasadami selekcji

populacyjnej i osobniczej”, w którym zawarto postulat rezygnacji z planowania wielkości i struktury pozyskania jeleni sika w celu jego eliminacji w miejscach występowania. Analogiczny postulat zawarto w „Programie zarządzania populacją jelenia sika (*Cervus nippon*) na terenie Polski”, opracowanym dla GDOŚ (Solarz i Okarma 2014). Państwowa Rada Ochrony Przyrody popiera te postulaty. Rezygnacja z planowania pozyskania powinna obejmować teren całego kraju. Ponieważ jednak dotychczas jelen sika był pożądanym i objętym opieką myśliwych elementem łowisk, należy się liczyć z tym, że propozycja taka może wywołać duży opór, zwłaszcza w przypadku dwóch wolnożyjących populacji występujących w województwach: śląskim, pomorskim i warmińsko-mazurskim. Dlatego można rozważyć wprowadzenie okresu przejściowego, dopuszczającego stopniową redukcję liczebności tego gatunku w tych trzech województwach, poprzez dodanie możliwości ustalenia niższego dolnego limitu pozyskania, poprzez dodanie w proponowanym ustępie punktu 4 w brzmieniu: „pkt 1 nie dotyczy jelenia sika w obwodach, w których gatunek ten występował w roku 2014 na terenie województw śląskiego, pomorskiego i warmińsko-mazurskiego”.

Ad. 3. Zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie rocznych planów łowieckich i wieloletnich łowieckich planów hodowlanych (Dz. U. Nr 221, poz. 1646 z późn. zm.) roczne plany hodowlane powinny zawierać dane dotyczące zwierząt łownych w obwodzie łowieckim, określone osobno dla każdego z gatunków tych zwierząt, w tym: a) szacowaną liczebność zwierząt łownych, według stanu na dzień 10 marca roku, w którym jest sporządzany plan roczny (...) b) planowaną liczebność zwierzyny grubej w dniu poprzedzającym dzień rozpoczęcia okresu polowań na tę zwierzynę, z uwzględnieniem podziału na gatunki zwierzyny. W oparciu o te dane (zbierane w roku poprzednim podczas inwentaryzacji łowieckich) planowane są liczby osobników (często z podziałem na klasy wieku i płeć) poszczególnych gatunków do pozyskania w danym roku gospodarczym. Jeśli zmiana na liście gatunków zwierząt łownych polegałaby na wprowadzeniu zupełnie nowego gatunku zwierzęcia łownego, brak byłoby danych o jego liczebności w danym obwodzie, co uniemożliwiłoby prawidłowe zaplanowanie liczby osobników do pozyskania. Ponadto ewentualna zmiana okresu polowań na gatunek zwierzęcia łownego może wymagać zmiany rocznego planu łowieckiego, np. zmniejszenia lub zwiększenia liczby osobników przeznaczonych do odstrzału.

Ad. 4. Ewentualna zmiany okresów polowań na poszczególne gatunki zwierząt łownych mogą także wymagać zmian wieloletnich łowieckich planów hodowlanych.

Poza ww. poprawkami PROP uznaje za uzasadnione wprowadzenie zaproponowanych w projekcie warunków, w których dopuszcza się zmiany rocznych planów łowieckich i wieloletnich łowieckich planów hodowlanych.

Zwracamy także uwagę, że w uzasadnieniu do projektu rozporządzenia oraz w OSR należałoby zamienić wszystkie wyrazy „sztuka” na wyraz „osobnik” (z uwzględnieniem odmiany przez przypadki oraz liczby mnogiej). Wyraz „sztuka” w odniesieniu do zwierzęcia jest określeniem niepoprawnym. Prawidłowym, biologicznym określeniem dla organizmu żywego jest „osobnik” i to ono winno być używane w dokumentach prawnych, z wyjątkiem przypadków, w których ze względu przepisy międzynarodowe należy używać określenia „okaz”.

dr Andrzej Kepel
przewodniczący PROP

Do wiadomości:

- Marek Sawicki – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
- a/a